

Vzdělávací oblast	Člověk a jeho svět
Vyučovací předmět	VLASTIVĚDA

2. OBDOBÍ

Cíle vzdělávací oblasti

- ✦ orientace ve světě informací, časové a místní propojování historických, zeměpisných a kulturních informací
- ✦ utváření pracovních návyků v jednoduché samostatné i týmové činnosti
- ✦ rozšiřování slovní zásoby v osvojovaných tématech, pojmenovávání pozorovaných skutečností a k jejich zachycení ve vlastních projevech, názorech a výtvorech
- ✦ poznávání a chápání rozdílů mezi lidmi, kulturní a tolerantní chování, samostatné a sebevědomé vystupování
- ✦ přirozené vyjadřování pozitivních citů ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí
- ✦ objevování a poznávání všeho, co jej zajímá, co se mu líbí a v čem by v budoucnu mohl uspět

Charakteristika výuky

Cíle výuky vlastivědy jsou naplňovány prostřednictvím pozorování a pojmenovávání jevů a dějů, např. při různých činnostech – exkurze, výstavy, besedy; jejich vzájemných vztahů a souvislostí. Vedeme žáky k osvojování poznatků činností, aby uměli vyjadřovat své myšlenky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných.

Charakteristické pro výuku tohoto období je samostatné vyhledávání, získávání a zkoumání informací z dostupných zdrojů (učebnice, encyklopedie, internet, návštěva veřejné knihovny, muzea), od členů své rodiny a lidí v nejbližším okolí (společné návštěvy památek, výstav, atd.).

Výuka dějinné i zeměpisné části dává možnost vytvářet projekty, které doplní a obohatí výuku (propojení českého jazyka, výtvarné a hudební výchovy, pracovních činností).

Výuku vlastivědy vhodně doplňují obrazy, mapy a plány, vědomostní soutěže, práce ve skupinách, filmy, besedy, výstavy, exkurze, školní výlety.

Ve vlastivědě se věnujeme:

1. jazykovému vyjadřování
2. procvičování pozornosti, paměti, představivosti, obrazotvornosti, atd.
3. výchově smyslového vnímání a způsobům pozorování určitých jevů (žáci poznávají jak a proč se měří čas, jak v čase postupují události a utvářejí historii věcí a dějů)
4. ochraně přírody, kulturních památek a výsledků lidské práce
5. snažíme se u žáků vyvolat zájem o minulost, o kulturní bohatství regionu i celé země a využívat prostředky digitální technologie k získání důležitých dat a informací

Charakteristika vyučovacího předmětu Vlastivěda 4. – 5. ročník – 2. období

Obsahové, časové a organizační vymezení vyučovacího předmětu Vlastivěda

4. ročník	2 hodiny týdně
5. ročník	2 hodiny týdně

Vyučovací předmět vlastivěda je tvořen dvěma tematickými okruhy:

1. Zeměpisná část - zahrnuje společné části oblasti „Člověk a jeho svět“ – Místo, kde žijeme, Lidé kolem nás. Žák porozumí pojmu domov, krajina, národ; vyjmenuje a popisuje státní symboly České republiky, snaží se o elementární pochopení základů státního zřízení a politického systému České republiky. Výuku stavíme na schopnosti orientace na vlastivědné mapě České republiky a Evropy. Žáci popisují polohu České republiky v Evropě, určují sousední státy ČR. Stručně posuzují přírodní podmínky, hospodářskou a společenskou vyspělost České republiky a evropských států. Vyhledávají na mapách a vyjmenovávají jednotlivé světadíly, oceány na Zemi, významná evropská města a střediska cestovního ruchu. Získávají základní poznatky o procesu sjednocování Evropy – Evropská unie. V průběhu zeměpisné výuky zařazujeme téma Ochrana a chování člověka za mimořádných událostí.

2. České dějiny zahrnuje společné části oblasti „**Člověk a jeho svět**“ – Lidé a čas. Žáci se seznamují s obdobím pravěku, se životem starých Slovanů, vyjadřují rozdíl mezi pověstí a historickou skutečností, charakterizují hospodářský a kulturní život českého státu za vlády Přemyslovců, Lucemburků až po vládu prvních Habsburků. Snaží se posoudit změny ve způsobu života v novověku, seznamují se s významem vědy a techniky pro rozvoj výroby. Charakterizují svými slovy politický a kulturní život českých zemí koncem 19. a počátkem 20. století.

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

1. Kompetence k učení

- ✚ žák se aktivně zapojuje do vyučovacího procesu
- ✚ správně užívá terminologii
- ✚ umí se orientovat na mapách
- ✚ má pozitivní vztah k učení
- ✚ získává další informace potřebné k práci

2. Kompetence k řešení problémů

- ✚ žák navrhuje různá řešení problémů, dokončuje úkoly a zdůvodňuje své závěry
- ✚ vzájemně radí a pomáhá
- ✚ na základě hodnocení vnímá vlastní pokrok

3. Kompetence komunikativní

- ✚ žák dokáže prezentovat své myšlenky a názory
- ✚ používá výstižný a kultivovaný projev

4. Kompetence sociální a personální

- ✚ žák respektuje pokyny pedagoga
- ✚ při organizované práci ve skupinách žáci spolupracují při řešení problémů
- ✚ žák prezentuje své myšlenky a názory a má vzájemný respekt
- ✚ využívá relevantní komunikaci mezi spolužáky

5. Kompetence občanské

- ✚ žák zvládá komunikaci i ve vyhraněných situacích
- ✚ toleruje odlišnosti v lidské společnosti
- ✚ cítí povinnost pomáhat a ochraňovat slabší jednotlivce
- ✚ vytváří si postoj k životnímu prostředí, k lidem, k historii, k dějinám

6. Kompetence pracovní

- ✚ žák porovnává poznatky o společnosti, soužití a práci
- ✚ organizuje si a plánuje učení
- ✚ dodržuje dohodnuté kvality, postupy, termíny
- ✚ plánuje úkoly, zvláště ty, které vedou ke spolupráci

7. Kompetence pracovní

- ✚ žák využívá digitální technologii k získání, vyhledávání, porovnávání a sdílení zajímavostí, dat, informací z regionu a ze světa
- ✚ předchází situacím s negativním dopadem na jeho tělesné a duševní zdraví a zdraví ostatních

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

Utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě i mimo ni, rozvíjení dovedností týmové spolupráce vést žáky k uvědomování si hodnoty spolupráce a vzájemné pomoci.

Výchova demokratického občana (VDO)

Výchova k respektování zákonů, norem, dohodnutých pravidel pochopení hodnot jako je spravedlnost, svoboda, solidarita, tolerance a odpovědnost, motivace k ohleduplnosti a ochotě pomáhat zejména slabším, chápat události a problémy z různých úhlů pohledu (lokální, národní, evropská dimenze).

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

Utvářet pozitivní postoje k jinakosti a kulturní rozmanitosti, učit se vnímat Evropu jako širší vlast.

Multikulturní výchova (MkV)

Učit se komunikovat a žít ve skupině s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, uplatňovat svá práva a respektovat práva druhých, chápat a tolerovat odlišné zájmy, názory i schopnosti druhých.

Environmentální výchova (EV)

Vnímat život jako nejvyšší hodnotu a učit se odpovědnosti ve vztahu k ochraně přírody a přírodních zdrojů.

Mediaální výchova (MdV)

Ve všech oblastech učiva využívat potenciál médií jako zdroje informací, ale také vytvářet kritický postoj k některým zdrojům na základě vlastních zkušeností a rozvíjet komunikační schopnosti při veřejném vystupování a při týmové spolupráci.

Očekávané výstupy na konci 2. období

ZEMĚPISNÁ ČÁST

1. žák určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu
2. orientuje se podle světových stran
3. rozlišuje mezi náčrtý, plány a základními typy map
4. vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a lidských sídlech na mapách naší republiky, Evropy
5. vyhledává typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického
6. zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti a v jiných zemích
7. rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam

DĚJEPISNÁ ČÁST

1. žák pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy
2. využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti; zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek
3. rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik
4. srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik
5. objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů